

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročnino, reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravništvo v Ljubljani. Učiteljska tiskarna, Frar čiščanska ul. 6/1. Vse pošiljke je pošiljati franko. Reklamacije so proste poštnine. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 312.

UČITELJSKI TOVARIŠ

Stanovsko politiško glasilo UJU. - Poverjeništvo Ljubljana

Izhaja vsak četrtek. Naročnina znaša za neorganizirane 40 Din, za inozem. 60 Din. Posamezna šte. 1 Din. Članstvo „Pov. UJU — Ljubljana“ ima s članarino že plačano naročnino za list. Za oglase in reklamne novice vseh vrst je plačati po Din 2-50 od petih vrst. Inzeratni davek posebej. Pošt. čk. ur. 11.197.

Posebno ocenjevanje učiteljstva po čl. 72. uradniškega zakona.

(Iz pravno-obrambnega odseka Pov. UJU. — Ljubljana na pokrajinski skupščini v Krškem leta 1924.)

Nekako pred 40 leti se je pričelo med učiteljstvom bivše Avstrije odločno gibanje za odpravo tajne in uvedbo javne kvalifikacije. Legalna borba je bila sicer brezobzirna, vendar brezuspešna, kajti nasprotniki javne kvalifikacije, t. j. vsi merodajnejši činitelji, ki so imeli odločevati o usodi učiteljstva, so se posluževali vseh sredstev, da jo preprečijo. Bili so se namreč, da izgubi z odpravo tajne kvalifikacije nadvlado nad učiteljskim stanom, ki bi z javno oceno mnogo pridobil na svoji neodvisnosti in s vobodi v uživanju državljskih pravic.

Znani so mi slučaj, da je ocenil okrajni šolski nadzornik povodom svojega nadzorovanja narodno zavednega učitelja izvrstno in ugotovil tudi v zapiski, a ko se je le-ta potegoval za službo v kraju, kjer so višji državni ozirni zahtevali, da se podeli narodnemu odpadniku ali vsaj mlčančju s slabo oceno, kateremu bi bil bolje kvalificiran učitelj nevaren tekmeč, so ti ozirni »na javne interese in čut odgovornosti« zahtevali, da se izvrstna kvalifikacija popravi v toliko, da je prišel učitelj vsled popravljene kvalifikacije izven vsake kombinacije.

Večina takratnih šolskih nadzornikov je bilo slepo orodje vladajočega sistema, ki jim ni bilo mar resnice, da se ne boji javnosti, kdor nima ničesar prikriti in da vzbuja vse, kar se godi tajno in v skrivnostno, sum in čut nezaupanja.

Ni čuda, da se je pojavil vsled takih razmer v učiteljskih vrstah leto za letom hujši odpor proti tajni kvalifikaciji, tej srednjeveški uredbi.

Živo se še spominjam, kako je zavržalo med učiteljstvom bivše Štajerske leta 1899., ko je vodil šolsko upravo vsem starejšim slovenskim učiteljem dobro znani Linhart. Skoraj na vseh okrajnih uradnih konferencah je sprejel učiteljstvo brez debate stavljeni nujni predlog za odpravo tajne ocene.

Predaleč bi me vodilo, ko bi hotel navesti vse razvojne stopnje tega boja v raznih avstrijskih deželah za in zoper javno oceno. Omenim le, da se je leta 1900. posrečilo edino-le koroškemu učiteljstvu doseči ta cilj.

Kazalo je, da si pribori to pravico tudi štajersko učiteljstvo, ki je zainteresiralo deželni zbor za to zahtevo. Isti se

je v resnici izrekel za uvedbo javne kvalifikacije osnovno in meščanskošolskega učiteljstva, toda na predlog znanega grofa Stürgkha — brez pravice ugovora.

Ker je pa štajersko učiteljstvo vztrajalo neomajno na svoji zahtevi po javni oceni s pravico pritožbe, se je vlekla zadeva brez konca in kraja. Šele leta 1907. je naročil deželni šolski svet štajerski vsem okrajnim šolskim svetom, naj podajo svoje mnenje in mišljenje o tej od vsega učiteljstva tako nujno zahtevani preuredbi.

Večina okrajnih šolskih svetov je zavzela, kakor ni bilo to drugače pričakovati, odklonilno stališče in ga utemeljevala z vsemi mogočimi in nemogočimi razlogi, med katerimi je bil tudi ta, da manjka vsaka izkušnja, kake posledice bi imela ta novotarija.

Iz izjav okrajnih šolskih svetov je bilo pač posneti stremenje preprečiti za vsako ceno uvedbo javne ocene, ker bi se bili mogli poročevalci pač poučiti o posledicah na onih mestih, kjer je bilo javno ocenjevanje že več let uveden, o kakor n. pr. v vojski, pri finančni straži, državnih železničarjih, koroškem deželnem šolskem svetu itd. In tako je učiteljstvo v pokojni Avstriji zaman čakalo na odpravo s tajno oceno združenih krivic.

Šele po razpadu naše mačhe Avstrije, torej po prevratu smo dosegli slovenski učitelji v svobodni domovini odpravo tajne in uvedbo javne kvalifikacije, za katero se je borilo učiteljstvo v Avstriji dolga desetletja brez uspeha in kateri boj je vezal nebroj njegovih sil.

Deželna vlada za Slovenijo — Poverjeništvo za uk in bogočastje — je izdalo 23. aprila 1920. leta »Naredbo o usposobljenostnem ocenjanju učiteljev na javnih ljudskih in meščanskih šolah v Sloveniji«, s katero se je uvedel za slovensko učiteljstvo moderni način ocenjevanja. (Ur. l. letnik II., šte. 52., toč. 194.) Naredba, ki temelji na modernih načelih, ustreza vsem zahtevam, ki jih je stavilo svoječasno učiteljstvo in daje jamstvo čim najbolj stvarne ocene. Dosegli smo: javno oceno, komisijsko oceno, vpogled v oceno, pravico pritožbe zoper nepravilno oceno, torej pravico zagovora in duh, ki veje iz uredbe, ka-

že najboljšo voljo zagamčiti vsakemu pravično oceno.

Možnost javne in posebne ocene ter ocenjevalnega postopanja nam daje sicer tudi nov uradniški zakon z dne 31. julija 1923, ki določa v čl. 72., da se nastavniki vseh šol ne ocenjujejo po predpisih uradniškega zakona.

Iz istega sledi, da so še neznane določbe, po katerih se bo ocenjevalo učiteljstvo in da zato ne smemo držati rok križem, marveč se moramo boriti še nadalje, da ne izgubimo z novim šolskim zakonom pravice do javne kvalifikacije, ki velja sedaj le za Slovenijo in še ni uveljavljena za vso našo državo.

Zahtevati moramo torej, da se vnesse v novi šolski zakon vsa temeljna načela, ki odgovarjajo modernemu načinu in postopanju pri ocenjevanju učiteljstva v zmislu navedbe o ocenjanju slovenskega učiteljstva.

Sprejete resolucije:

I. Na osnovi člena 72. zakona o civilnih uradnikih in ostalih državnih uslužbencih, ki določa, da ocenjanje po uradniškem zakonu ne velja za nastavnike vseh šol, zahtevamo, da se vnessejo

v novi šolski zakon določbe o službenem ocenjevanju učiteljstva, ki bodo odgovarjale modernemu načinu ocene.

II. Moderni način ocene mora temeljiti na sledečih načelih:

1. Ocena mora biti javna, t. j. z ozirom na ocenjenega.

2. O oceni odloča komisija strokovnjakov.

3. Učitelj(ica) ima pogled v oceno, se sme zoper slabo oceno pritožiti in v slučaju potrebe zagovarjati.

III. Slovensko učiteljstvo se je dolga desetletja borilo za tako moderno oceno, jo doseglo po prevratu in ima že od leta 1920. v veljavi predpise, ki odgovarjajo modernemu načinu in postopanju pri ocenjevanju. Naredba poverjeništvu za uk in bogočastje o usposobljenostnem ocenjanju učiteljev na javnih ljudskih in meščanskih šolah v Sloveniji. »Uradni list« II. letnik, šte. 52., točka 194.) Zato zahtevamo, da se slični moderni predpisi o ocenjevanju vnessejo tudi v novi šolski zakon in se tako zakonitim potom zabrani možnost ocenjevanja po zastarelem in nemodernem načinu.

Nekaj misli o vprašanju bodočega zakona o osnovnih šolah.

Prinašamo nekaj točk iz obširnega poročila učiteljskega društva za Mežiško dolino izdelanih ob priliki Radojevičevega načrta, ker vsebuje poročilo nekaj uvaževanja vrednih, dasi spornih misli in predlogov.

1. Državni šolski zakon vsebuje vse ono, kar je iz nujnih načelnih in praktičnih razlogov potrebno, da se zagamči šoli značaj državne institucije in učiteljstvu značaj državnega uradništva, prepuščaj pa vse ono kar bi utegnilo otesnjevati razvojne možnosti šolstva in prilagodenje istega posebnim pokrajinskim razmeram specialnim zakonom, ki jih sklone parlament za posamezne dele države posebe in izvršilnim naredbam ministrstva prosvete.

2. Pri vsej splošnosti morajo biti zakonske določbe precizne in jasne, da onemogočijo kršenje zakona potom različnih in samovoljnih interpretacij. Ker sloni na spoštovanju zakona ves državni red in državljanska morala, mora biti zakon izvedljiv. Hkrati pa mora zagotoviti napredku šolstva za

dolgo dobo let prosto pot in marsikaj zahtevati, za kar pogoji še niso vsepovsod dani; zato je treba posebnih določil za prehodno dobo. (Taka prehodna določila so potrebna n. pr. glede ustroja šol, šolske obveznosti, ustanavljanja šol in učiteljske izobrazbe).

3. Ker obiskujeta dve tretjini vseh učencev nižje organizirane šole na kmetih, med kojimi zopet prednjačijo in bodo še dolgo prednjačile enorazrednice in ker tvori kmetstvo prebivalstvo brez dvoma ogromno večino in jedro naroda in je njegovi izobrazbi posvečati največjo pažnjo, zato imej zakonodaja poseben ozir na podeželske šole in kmetijske razmere in se izogni vsaki določbi, ki bi diskvalificirala te šole napram mestnim šolam ter omogočuj tudi v prehodni dobi, ko moramo računati z raznimi nedostaki podeželnega šolstva, da se nudi kmetjski mladini v danih razmerah najboljša izobrazba.

V tem smislu stavimo še posebe sledeče zahteve:

a) Pri razširjanju šol in ustanavljanju novih razre-

LISTEK.

Zakon o narodnih šolah.

(Nekaj še vedno aktualnih vprašanj iz debate o Radojevičevem načrtu šolskega zakona v Glavnem Prosvetnem Svetu.)

Pri seji dne 2. decembra* se je razvila debata o tem: ali naj obsega zakon o osnovnih šolah tudi meščanske šole, ali pa naj se za nje sestavi nov zakon.

Po dolgi diskusiji, ki so se je udeležili skoro vsi člani sveta, se je z glasovanjem odločilo, da ni potrebno, da bi zakon o ljudskih šolah obsegal tudi meščanske šole.

Na drugi seji se je razpravljalo o smotru osnovne šole ter je bilo z malimi izpremembami sprejeto besedilo čl. 1. načrta objavljenega v 53. številki »Učt. Tov.« I. 1921.

V glavnem so bili sprejeti od predloženega načrta vsi čl. do 17., ki predpisuje trajanje šolske obveznosti. Ta člen je spremenjen, ter se glasi:

Obveznost in osemleten obisk naj se prične takoj, toda izpelje naj se stopnjama s krajevnimi razmerami, računajoč s številom šol in učiteljstva. Toda

odredbe čl. 1., 5., 14. in 16. tega zakona se morajo izpeljati najkasneje do konca 1930. leta.

Predvsem se stavlja državi v dolžnost: da pripravi do konca leta 1930. vse za obvezni osemletni osnovni pouk vseh otrok, dečkov in deklic, ki so dorasli za šolo.

Dokler pa ne nastopi ta možnost, obstoji tendenca, da se z zimskimi tečaji in s skrajšanjem učnega načrta za 3. in 4. šol. l. omogoči, da z danim številom šol in učiteljstva, ki ga imamo, izvede vsaj šestletni osnovni pouk šolskih otrok v celi državi po deželi, ki po sedanjem sistemu po zaključenem četrtem šolskem letu osnovne šole prenehajo s šolanjem.

Na seji Glavnega prosvetnega sveta dne 7. decembra 1921.* se je nadaljevala debata o poedinih točkah načrta za osnovne šole.

Najdaljša razprava se je razvila o čl. 16. in 17. Po dolgi debati se je odločilo, da se doba osnovnošolskega pouka mora brez odloga povečati zato se je za ta člena sestavilo novo besedilo.

Čl. 16. in 17. izdelanega načrta sta spojena in zamenjana z novim besedilom čl. 16., ki se glasi:

»Šolska doba v osnovni šoli traja 8 let in se deli v 8 razredov (šol. let).

* N. P. št. 94.

* N. P. št. 92. Prinašamo to debato v informacijo, ker nam pripomore k lažjemu razumevanju sedanega načrta šolskega zakona.

Obveznost in osemletna doba po tem zakonu se prične takoj ter se stopnjama izpelje.

Po deželi, kjer sta vsaj dva učitelja(ici), se takoj uvede šestletni pouk, kjer je pa več učiteljstva in drugih ugodnosti, pa se izpelje osemletni osnovni pouk. Natančneje odredbe o tem predpisuje minister prosvete. Odredbe čl. 1., 5. in 14. tega zakona pa se morajo izpeljati najdalje do konca 1930. leta.

Nato so se izmenili tudi člen 18., 19. in 20. s sledečim besedilom: »Osemletno osnovno šolo morajo dovršiti vsi otroci, dečki in deklice, ki so normalno razviti, razen onih, ki po končanem četrtem razredu odidejo v druge državne šole.

V prvih štirih razredih je pouk povsod enak. Urejen je tako, da nudi učenec potrebno sposobnost za prestop v višje razrede osnovne šole ali pa v nižje strokovne, meščanske in srednje šole.

Kdor odide v druge šole, mora v njih prebiti vsaj 4 leta; v nasprotnem slučaju se mora vrniti v osnovno šolo.

Čl. 21. postane 18-ti in se glasi:

»V višjih štirih razredih se pouk prilagodi krajevnim razmeram in življenjskim potrebam. Na deželi naj ima kmetijski, po mestih pa trgovsko-obrtni značaj.

Na seji dne 8. decembra t. l. se je nadaljevala razprava. Čl. 21. dobi št. 18.

ter se naj v prvem stavku »V višjem tečaju« glasi: »V višjih štirih razredih«, v tretji vrsti se pa izpusti beseda »praktičnega«.

Izraz »višji tečaj« se tudi v ostalih členih zamenja z besedami: »višji štirje razredi« (šolska leta). Nato sta sprejeta tudi čl. 19. in 20. (v objavljenem tekstu 22. in 23.) tako kot sta objavljena.

Ravno tako je sprejet tudi čl. 21. (prej 24.), pri čl. 22. (v načrtu 25.) pa se je razvila razprava, v kateri so se posamezni govorniki izpraševali, ali je z ozirom na razmere mogoče, da zgradi vsaka, pa tudi najubožnejša občina takoj svojo lastno šolo.

Na predlog g. Mil. Popovića se je sprejelo sledeče besedilo:

»Šolska in politična občina ni treba da se zlagajo. Vsaka politična občina pa mora imeti vsaj po eno šolo.

Nato je bil sprejet čl. 23. (26.) po predlogu.

Pri čl. 24. je izpuščen celi drugi odstavek ter se glasi:

»Šola se imenuje po kraju, kjer je, šolska občina pa po svoji šoli.

Čl. 25. je sprejet v celoti.

Čl. 26. je izpopolnjen z novim odstavkom, ki se glasi:

»On preskrbi izdelavo in potrjuje načrte za šolska poslopja in stanovanja z ozirom na terenske razmere.

(Dalje prihodnjič.)

dov se je ozirati v prvi vrsti na nižje organizirane šole na kmetih in je pozornost obračati na to, da se učiteljstvo enakomerno zaposli in izdatki za šolstvo čim produktivneje izrabljajo.

b) Odklanjamo poldnevni pouk kot stalno uredbo na nižje organiziranih šolah, zlasti na enorazrednicah in ga smatramo kvečjemu kot dopustnega v nižjih razredih (1. do 4. šol. leto) večrazrednih šol.

c) Izrekamo se proti temu, da bi po dovršenih 4 letih osnovne šole že prestopali učenci v srednje, meščanske in strokovne šole. Smo proti temu iz vzgojnih in ekonomsko-praktičnih ozirorov. Kar osnovna šola lahko nudi, za to ni treba višjih šol in ni treba študija za kmetstvo deco po nepotrebnem podraževati in oteževati. Nesocialno je, deco v tako zgodnji dobi drugo od druge ločiti in v vzgojnem oziru pomeni veliko škodo, ako se deca v tako nani mladosti iztrga iz domačega okoliša in naroda.

d) Srednje, meščanske in druge šole naj se tako uredijo, da bo vstop v nje kmetijski mladini omogočen brez posebnih težkoč.

e) Šolska obveznost na kmetih se naj prične z začetkom šolskega leta onega koledarskega leta, v katerem dovrši otrok sedmo leto svoje starosti in naj traja do konca šolskega leta onega koledarskega leta, v katerem dovrši učenec petnajsto leto svoje starosti.

f) Računati nam je s tem, da v nekaterih pokrajinah z nerazvitim šolstvom osemletna šolska obveznost še ne bo v doglednem času v polnem obsegu izvedljiva. Ker pa na eni strani odklanjamo šolske oprostitve po sedanjem načinu in na drugi strani polagamo največjo važnost na to, da deca baš v zrelejši, dovezetnejši dobi ne ostane brez rednega pouka in ker še dolgo ne bomo razpolagali s potrebnim številom kvalificiranega učiteljstva, predlagamo za pokrajine z manj razvitim šolstvom posebno prehodno uredbo šole, ki bi imela to prednost, da bi bila cena, ker bi izhajala z manjšim številom učiteljstva, a vendar ne bi glede uspehov preveč zastajala za popolno šolo z osmimi letniki.

Po tem predlogu bi obsegala nižja stopnja osnovne šole v zaostalih pokrajinah pet, v nekoliko razvitejših šest šolskih let in temu primerno višja stopnja tri oziroma dve šolski leti. Višja stopnja bi imela značaj zimske šole in poučevali bi na njej isti učitelji kakor na nižji stopnji, toda poučevali bi de-

co višje stopnje zase ločeno od druge dece. (Število razredov in učiteljev bi se torej ravnalo po številu otrok prvih pet ali šest šolskih let, ne kakor pri nas po številu vseh šoloobveznih otrok).

Poučevanje na višji stopnji (zimski šoli) bi se uredilo tako, da prevzame na večrazrednih posebej za to kvalificirani učitelj nižjega razreda pozimi pouk na višji stopnji in se uvede za dva nižja razreda v zimskih mesecih poldnevni pouk, ali da se uvede sistem strokovnega pouka in prevzamejo posamezni učitelji poleg razrednega pouka še posamezne predmete v višjem tečaju, ali pa da se uvede za zimske mesece poldnevni (ali menjevalni celodnevni) pouk, kar pa bi smelo biti dopustno samo na enorazrednicah.

Pozdravljamo določbo v zakonskem načrtu, ki predvideva možnost skupljenja dveh in več šol v en višji tečaj, kar bi bilo zlasti priporočljivo za ekskurendne šole in enorazrednice in izvedljivo, ako bi se ustanovili po srbskem zgledu za oddaljeno deo šolski domovi.

g) Skrbi naj se za to, da dobi polagoma vsaka šola vsaj po enega učitelja s polno kvalifikacijo za pouk v višjem tečaju in v nadaljevalnih šolah.

h) Za učitelje se ustvari možnost posebne izobrazbe v gospodinjstvu in socialnem skrbstvu.

i) Zakon vsebuje tudi določbo, ki omogoča ustanovitev šolskih kmetij.

j) Za temeljitejšo nadaljno izobrazbo učiteljstva v kmetijskih strokah in praktičnih naukah nacionalne ekonomije predvidevajo zakon ustanovitev posebnega stalnega tečaja oziroma strokovne šole z enoletno učno dobo.

4. V zakon naj se sprejmejo nadalje še druga določila, s katerimi se ustvarijo pogoji oziroma prilike za učiteljevo nadaljno izobrazbo bodi z dovoljenjem študijskih dopustov, z obiskom raznih specialnih tečajev in šol, bodi z ustanovitvijo in vzdrževanjem okrajnih knjižnic iz državnih sredstev ali s podeljevanjem potovalnih štipendijev in štipendijev za obisk inozemskih šol.

5. Zakon naj s posebno določbo omogoči, da se poveri odlične učitelje s posebnimi kulturno-organizatoričnimi nalogami in se jim dovoli v to svrhu stalen dopust, oziroma se jih priredi kompetentnim uradom. (Glej n. pr. institucijo sadjarskih nadzornikov!)

Počitniški tečaj za učitelje.

Državni zavod za soc. hig. zaščito dece priredi na prošnjo društva učiteljev počitniški tečaj za učitelje v času od 1.—31. julija, ako se oglasi zanj vsaj 15 udeleženk, sprejeti pa bo mogoče največ 30 učiteljev.

Vršila se bodo dnevno 3 ure predavanja. Za praktično delo pa bodo udeležence razdeljene v skupine, ki se bodo menjale vsak teden, in sicer a) telesna oskrba deteta, b) delo v kuhinji in polikliniki, c) delo v higijenskem zavodu, bolniška strežba in pomoč v sili.

Gibanje učiteljske omladine.

—uč 16. sešatek učiteljskega naraščaja v Mariboru se je vršil v soboto, dne 2. maja t. l. Gosp. prof. Gustav Šilih je nadaljeval svoje predavanje o eksperimentalni psihologiji, to pot s poizkusi. Pomagal mu je g. prof. Fran Škof, ki je sam tudi govoril o važnosti in določitvi vida v osnovni šoli in je ob sklepu preizkusil vonj. Gosp. prof. Gustav Šilih je svoje predavanje na dva naraščaja že znana pojma duševnih pojavov: asocijacija in apercepcija ter je napravil nekaj asocijacijskih poizkusov z reakcijskimi besedami, preizkušal je tudi spomin in razložil z aparatom radi pomnjanja časa, kako se preizkuša utrujenost. Povdarjal pa je oba večera, da eksperimentalna psihologija ni nobena novost, nobena samostojna znanost, marveč, da je to le ena izmed poti, ki se jih poslužujejo poklicni psihologi, da čim najgloblje spoznajo človeško, otroško dušo. Predavanje samo o eksperimentalni psihologiji, ki ima danes že dve veji eksperimentalno pedagogiko in eks-

perimentalno didaktiko (dr. W. A. Lay) pa ne sme nobenega izmed mladih tovarišev zvoditi na pot »vseznanstva« in »domišljavosti«. Ta predavanja imajo namen opozarjati naraščaj na nadaljnjo izobrazbo in marljivo delo, ki je potrebno, ako se hočejo skorajšnji sodelavci na polju vzgoje in pouka z uspehom udeleževati. Danes se učenci, boste jutri učitelji, za tedaj veljajo te besede.

Ne tavajte sami, ne izgubljajte se v nerazčlenljivih idealih, ohranite stike z odsekom za naraščaj in s Pedagoškim krožkom in v zaupnem, skupnem delu bomo zmagovali na potu do ciljev. — 17. sešatek se bo vršil v soboto 9. t. m. ob 6. uri zvečer v deški meščanski šoli. Predaval bo tov. Simon Vodenik »O naših grehih«.

Priglasje je nasloviti na Vito Zupančič, Kopališka ulica 1, do 20. maja t. l.

Stanovanje in hrano preskrbi na željo društvo slovenskih učiteljev.

perimentalno didaktiko (dr. W. A. Lay) pa ne sme nobenega izmed mladih tovarišev zvoditi na pot »vseznanstva« in »domišljavosti«. Ta predavanja imajo namen opozarjati naraščaj na nadaljnjo izobrazbo in marljivo delo, ki je potrebno, ako se hočejo skorajšnji sodelavci na polju vzgoje in pouka z uspehom udeleževati. Danes se učenci, boste jutri učitelji, za tedaj veljajo te besede.

Ne tavajte sami, ne izgubljajte se v nerazčlenljivih idealih, ohranite stike z odsekom za naraščaj in s Pedagoškim krožkom in v zaupnem, skupnem delu bomo zmagovali na potu do ciljev. — 17. sešatek se bo vršil v soboto 9. t. m. ob 6. uri zvečer v deški meščanski šoli. Predaval bo tov. Simon Vodenik »O naših grehih«.

Učiteljski pravnik.

—Š Invalidni davek. Z uzakonjenjem proračunskih dvanajstin je bil sprejet tudi 100% povišek invalidnega davka, kateri povišek stopi v veljavo s sprejetjem dvanajstin, t. j. s 1. aprilom t. l. Doselej se je plačal invalidni davek v razmerju z osebno dohodnino letno po 24,

37, 62, 87,125 Din. S poviškom 100% bo znašal torej naprej za posamezne 48, 74, 124, 174, 250 Din. Prvi odtegljaj se izvrši 1. junija, in sicer:

pri znesku	48 Din :	za junij	8 Din za nadaljne mesece po	4 Din
" "	74	:"	13	:"
" "	124	:"	22	:"
" "	174	:"	31	:"
" "	250	:"	45	:"

Toliko v obvestilo našemu članstvu, da bo informirano glede odteglajev 1. junija.

—Š Brezplačno zdravljenje državnih uradnikov. Ministrstvo za narodno zdravje je ponovno izdalo odlok, da morajo vse privatne in samoupravne bolnice, ki uživajo državno subvencijo, sprejemati brezplačno na zdravljenje obolen državnih uradnikov. Odlok se je ponovno izdal radi tega, ker so nekatere samoupravne bolnice odklanjale brezplačno zdravljenje državnih uradnikov, češ, da take bolnice niso državne institucije.

—Š Službena potovanja in legitimacije za polovično vožnjo. Po ministrskem odloku št. 17.171 z dne 25. marca t. l. se priznava uslužbencem, ki imajo legitimacijo za polovično vožnjo, ob službenih potovanjih samo polovična voznina. Ako bi kak uslužbenec te legitimacije ne imel, se mu sme priznati cela voznina, a to samo v primeru, če dokaže, da je plačal celo voznino.

Splošne vesti.

— Pobožne želje. Osnivanjem Stankovičeva političnega lista »Slobodni Narod«, naši su separatisti (samo slovenački klerikali) uzdigli glave i počeli na sva usta trubiti u svet, kako se UJU počima raspadati i navešćivati novo udruženje pod Stankovičevim vodstvom. Medutim sve su te njihove nađe ostale, a i ostat će samo pobožne želje, te im preporučujemo onu: ah stišni se u svom kutu i gregori želju ljutu! Jer svi smo mi UJU-jevci uvereni, a to mogu biti mirne duše i naši »veliki i jaki« protivnici, da se UJU neće i ne može razbiti, jer zato nema ama baš nikakva povoda. Što je g. Stanković dobio od Glavnog Odbora mig da se makne i kao predsednik UJU i kao glavni urednik glavnoga glasila, to je čisto interna stvar Udruženja i ta će se stvar na kongresu meseca avgusta u Subotici tako lepo i mirno izgladiti, da će se naši protivnici začuditi. Pa g. Stanković kao čovek visoko inteligentan šireg vida nit je istupio, nit će istupiti zato iz Udruženja! Treba naimen znati, da u svakom društvu ima opozicionálnih elemenata, pa tako ih ima i kod nas, ali to još ne znači, da opozicija mora biti destruktivna, da radi na propasti svojeg vlastitog društva. Opozicija je kritika: ona je potrebna i za aktivnije delovanje i za inicijativu. Već na kongresu u Beogradu, pa na skupštini u Zagrebu čuli smo najradikalnije članove, gde kritizirajo i ovo i ono, i sve je to samo učvrstilo položaj Udruženja. Prigovori, da UJU nije staleška organizacija, upravo su smešni. Ta u Udruženju imamo članova svih mogućih političkih stranaka: demokrate samostalaca, Davidovičevaca, radikala, radik. disidenata, socijalista »desnih i levih«, klerikalaca (Baška — pristaše popa B. Rajića, Dalmacija — Dubrovnik i Kotor) i svi su oni članovi UJU, dapače i aktivni: informirajte se za rad UJU u Dubrovniku i Kotoru, gde klerikalci (pučkaši) članovi dolaze na zborove i sudeluju i zborom i tvorom! Kuda ćete više? Što su njihovi kolege klerikalci u Slovenačkoj drugoga mišljenja i nastrojenja, zato neka čine odgovornim svoje »perjanice«, koji u političkom dnevniku »Slovenec«, koji je ujedno i staleški organ »Slomskove zveze«, svaki dan bljuju one ispade proti UJU i njegovom vodstvu. Niko ne poriče, da se u vodstvu UJU ne greši: bilo je učinjenih pogrešaka i sad se čine i činit će se greške, jer se naše vodstvo nikad nije utvaralo, da je »nepogrešivo«! A da su političke prilike danas takve, te se činovitstvo uopšte premešta, za to valjda nije odgovorno UJU, koje je u svojim glasilima već više puta ustalo proti bezakonju. A što je opet većina u našem Pov. UJU politički orijentirano Pribičevićevoj politici to je njihova stvar, to je njihovo politično mišljenje, koje članovi Udruženja mogu slobodno ispovedati. Svi mi znamo, da su Slomskari, i celokupno vodstvo i svi članovi klerikalno (upravo slepo!) orijentirani, pa — slobodno im! Ali kako mogu biti oni, tako možemo biti i mi. Manje zlobe, a više ljubavi! Više srca, šire duševno obzorje, a manje osobnosti i kampanilizma! — J.

— UJU i Društvo građanskih učitelja. Već je izrađen projekt za osnovne i građanske škole. Po tome projektu osnov. i grad. šk. čine jednu organsku celinu. Nađe onih, koji su poleteli visoko, visoko, neće se valjda ispuniti. Nemojmo se utvarati, jer je utvaranje (domišljija) znak duševne ograničenosti. Učitelji grad. škola su i ostanu učitelji. Priznajemo im trud i ambiciju za veću izobrazbu u pojedinim predmetima. Oni su za to stekli i neka naročita prava, što je posve opravdano i što im nitko ne osporava. Glasila UJU, kao i samo vodstvo, uvek se zauzimalo i za grad. škole i za učitelje grad. škola. To mora i to će valjda svaki priznati. Ko nije informiran, neka se (makar i poverljivo!) obrati na ma koje glasilo i povereništvo, i dobit će odgovor. Učitelji grad. škole imaju svoje udruženje i izdavaju svoje glasilo »Građanska škola«. I moramo istaknuti, da je i društvo agilno i glasilo lepo uređivano. Dovolje je sve dobro i hvalevredno. No ja se uvek pitam i ne ide mi u glavu, zašto društvo učitelja grad. škole ne će ili ne može da pristupi u UJU? Pa neka pristupi kao zasebna sekcija pošto ima i zasebne interese! Zar se zbija ne može naći način, da se to vrlo važno pitanje ugodno reši? Ode su zapreke? Vodstva jednog i drugog društva poradite na tom, i naraštaj, koji izlazi iz jedne te iste košnice (panja) i koji stvara med za jednu te istu svrhu — odgoj, bit će vam uvelike zahvalan! Počnite! Za sada ovoliko, do zgrade još!

— Nova poslovna vlada. Kralj je potpisao ukaz, s katerim se imenuje poslovna vlada v sledeči sestavi: ministriški predsednik: Nikola Pašić; socialna politika: Marko Gjuričić; prosveta: Svetozar Pribičević; zunanje zadeve: dr. Momčilo Ninčić; vere: Miša Trifunović; prava: dr. Edo Lukinić; narodno zdravje: dr. Slavko Miletić; javna dela: Nikola Uzunović; kmetijstvo in vode: Krsta Miletić; pošta in brzoput: Velja L. Vukičević; šume in rudniki: dr. Gregor Žerjav; izenačenje zakonov: dr. Milan Srskić; finance: dr. Milan Stojadinović; agrarna reforma: Milan Simonović; trgovina in industrija: dr. Prvislav Grisogono; vojna in mornarica: Miša Trifunović; notranje zadeve: Boža Maksimović; promet: Ante Radojević.

— Uradni šolski pečati se morajo po odredbi ministrstva prosvete zamenjati in uvesti novi, in sicer na srednjih, meščanskih kakor tudi na osnovnih šolah. Ti pečati imajo obsegati sedaj napis: Državna višja gimnazija, realka, meščanska, osnovna šola kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev v brez drugih dodatkov. Pri zasebnih šolah odpade seveda naslov »državna«.

Predpisane štampilje šolskih vodstev preskrbi pod najugodnejšimi pogoji v enotni obliki »Tovornica učil in šol. potrebščin v Ljubljani«.

— Izpiti za učitelje meščanskih šol se polagajo v letošnjem pomladnem terminu zadnjikrat po obstoječih predpisih. Vse kasnejše take izpite se bo polagalo na pedagogiju.

— Za prestop v strokovne šole. Minister prosvete je z odlokom z dne 18. marca t. l., št. 13.867 odločil, da morajo tudi učenci srednjih šol imeti za prestop v strokovne šole nižji tečajni izpit.

— Suspendiran od poučevanja veronauka je iz šolsko-vzgojnih ozirorov dekan v Žužemberku Gnidovec, ki ga naša javnost dobro pozna iz njegovega nesrečnega političnega delovanja in številnih pravnih pred sodiščem.

— Usposobljenostni izpiti in dopusti. Po naredbi prosvetnega oddelka morajo učne osebe prositi odslej v svrhu usposobljenostnega izpita in priprave nanj za potrební dopust 8. eventualno 14 dni. Isto velja za študijska potovanja kamorkoli.

— Šolski vrtovi in čebeloreja. V zmislu odredbe šolske oblasti se ima po šolskih vrtih gojiti poleg zelenjady, sadjereje in poljskih pridelkov tudi čebelarstvo kot istotako važna panoga narodnega gospodarstva. Nekatere šole so s čebelorejo že pričele.

— Novi učni knjigi. Meseca maja izideta v znani ljubljanski založbi Ign. Kleinmayr & Fed. Bamberg, družbe z o. z., potrebni in že dolgo pričakovani knjigi: »Prirodopis rastlinstva«, spisal prof. F. Kapus; knjiga obravnava tvarino za nižje razrede srednjih šol in Macherjev »Prirodopis« za meščanske šole, I. del.